

॥ ४१ ॥ ४२ ॥ ४३ ॥ ४४ ॥ ४५ ॥ इतिद्रोणपर्वणिटीकायां द्विपंचाशत्तमोऽध्यायः ॥ ५२ ॥ ॥७॥ ॥७॥ ॥७॥ प्रजेति ॥ १ ॥ कारुण्यं जातमिति शेषः ॥ २ ॥
॥ ३ ॥ ४ ॥ अप्रमेयस्यानंतस्य जगत इति शेषः अहिंस्यस्येति वार्थः ॥ ५ ॥ संहारार्थं मारुषः रोषं माकार्षीः किंतु प्रसीदस्व ॥ ६ ॥ तवेति अनागतादिप्रकारत्रययुक्तं सर्वदेवजगदस्तु न त्वस्य निरन्वयोच्छेदः

ततो दिवं भुवं चैव ज्वालामाला समाकुलं ॥ चराचरं जगत्सर्वं ददाह भगवान्प्रभुः ॥ ४१ ॥ ततो हतानि भूतानि चराणि स्थावराणि च ॥ महता क्रोधवेगेन त्रासय
न्निव वीर्यवान् ॥ ४२ ॥ ततोरुद्रो जटीस्थाणुर्निशाचरपतिर्हरः ॥ जगाम शरणं देवं ब्रह्माणं परमेश्वरं ॥ ४३ ॥ तस्मिन्नापतिते स्थाणौ प्रजानां हितकाम्यया ॥
अब्रवीत्परमो देवो ज्वलन्निव महामुनिः ॥ ४४ ॥ किंकुर्मकामं कामार्हकामा ज्जातोसि पुत्रक ॥ करिष्यामि प्रियं सर्वं ब्रूहि स्थाणो यदिच्छसि ॥ ४५ ॥ इति श्री
महाभारते द्रोणपर्वणि अभिमन्युवधपर्वणि द्विपंचाशत्तमोऽध्यायः ॥ ५२ ॥ ॥७॥ ॥७॥ ॥७॥ स्थाणुरुवाच प्रजासर्गनिमित्तं हि
कृतो यत्नस्त्वया विभो ॥ त्वया सृष्टाश्च वृद्धाश्च भूतग्रामाः पृथग्विधाः ॥ १ ॥ तास्तवे ह पुनः क्रोधात्प्रजादह्यंति सर्वशः ॥ तादृष्ट्वा मम कारुण्यं प्रसीद भगवन्प्रभो ॥
॥ २ ॥ ब्रह्मोवाच संहर्तुं न च मे कामो एतदेवं भवेदिति ॥ पृथिव्या हितकामं तु ततो मां मन्युराविशत् ॥ ३ ॥ इयं हि मां सहा देवी भारतात्तां समचूचुदत् ॥ संहारार्थं
महादेव भारेणाभिहता सती ॥ ४ ॥ ततो हं नाधिगच्छामि तथा बहुविधं तदा ॥ संहारमप्रमेयस्य ततो मां मन्युराविशत् ॥ ५ ॥ रुद्र उवाच संहारार्थं प्रसी
दस्व मारुषो वसुधाधिप ॥ मा प्रजाः स्थावराश्चैव जंगमाश्च व्यनीनशः ॥ ६ ॥ तव प्रसादाद्भगवन्निदं वर्त्तन्निधा जगत् ॥ अनागतमतीतं च यच्च संप्रति वर्त्तते ॥
॥ ७ ॥ भगवन्क्रोधसंदीप्तः क्रोधादग्निमवास्तृजत् ॥ सदहत्यश्मकूटानि द्रुमांश्च सरितस्तथा ॥ ८ ॥ पल्वलानि च सर्वाणि सर्वे चैव तणोलपाः ॥ स्थावरं जंगमं
चैव निःशेषं कुरुते जगत् ॥ ९ ॥ तदेतद्भस्मसाद्रूतं जगत्स्थावरजंगमं ॥ प्रसीद भगवन्सत्वं रोषो न स्याद्द्वरो मम ॥ १० ॥ सर्वे हि सृष्टान् श्यंति तव देवकथं च न ॥ तस्मा
न्निवर्त्ततां ते जस्त्वय्येवेदं प्रलीयतां ॥ ११ ॥ तत्पश्य देव सुभृशं प्रजानां हितकाम्यया ॥ यथेमे प्राणिनः सर्वे निवर्त्तन्तं स्तथा कुरु ॥ १२ ॥ अभावं नेह गच्छेयुस्तस्मिन् ज
ननाः प्रजाः ॥ आदिदेव नियुक्तोस्मि त्वया लोकेषु लोककृत् ॥ १३ ॥ मा विनश्ये जगन्नाथ जगत्स्थावरजंगमं ॥ प्रसादाभिमुखं देवं तस्मादेवं ब्रवीम्यहं ॥ १४ ॥

कार्य इत्याशयः ॥ ७ ॥ ८ ॥ ९ ॥ तव रोषो न स्यादिति मम संहारोस्त्वित्येव योजना ॥ १० ॥ ११ ॥ उत्सन्नजननाः प्रक्षीणसंतानाः ॥ १२ ॥ आदीति मां लोकसंताने नियोज्य कथं लोकान्नाश
यसीत्यर्थः ॥ १३ ॥ १४ ॥

नारद उवाच श्रुत्वा हि बभूव न देवः प्रजानां हितकारणम् ॥ तजः संधारयामास पुनरेवांतरात्मनि ॥ १५ ॥ ततोऽपि पुनस्तत्पश्य भगवन्लोकसंस्तुतः ॥ प्रवृत्तं च निवृ
त्तं च कथयामास वै प्रभुः ॥ १६ ॥ उपसंहरतस्तस्य तमग्निरोषजं तथा ॥ प्राकुर्य भुव विश्वेभ्यो गोभ्यो नाशमहात्मनः ॥ १७ ॥ रुणारका तथा पिंगारका जिह्वास्य
तं च तजः संधारयामास पुनरेवांतरात्मनि ॥ १८ ॥ सनिः सृत्य तथा खेभ्यो दक्षिणां दिशमाश्रिता ॥ स्मयमाना च सावेक्ष्य देवौ विश्वेश्वरावभौ ॥ १९ ॥ ता